

CUD MNIEMANY

czyli

KRAKOWIACY I GÓRALE

Vendula Dostálová
178440

Obsah

- ◆ O autorovi
- ◆ Historické události
- ◆ Hlavní hrdina
- ◆ Styl jazyka
- ◆ Politický význam
- ◆ Použitá literatura

Wojciech Bogusławski (*1757 †1829)

1778

Herecký a
spisovatelský debut

1811

Přičinil se o vznik první polské
dramatické školy

1783

Ředitelem Národního Divadla

Historické události

1793 Druhé dělení Polska	1794 Kościuszkowo povstání
1.3.1794 Uvedení hry	1794 Bitva u Raclawic Bitva u Maciejowic

Hra

- ◆ Hlavní hrdina
- ◆ Kritika měšťanstva a duchovního stavu
- ◆ Lidové prvky
- ◆ Jazyk
- ◆ Politická stránka
- ◆ Vaudeville
- ◆ „Cud“

Hlavní hrdina

- ◆ Hlavní hrdina = prostý lid, který se nepovažuje za méněcenný od šlechty, dokonce chování šlechty odsuzuje.
- ◆ „Dopiero pierwszy Bogusławski uznał w Krakowiakach i Góralach lud wiejski za godny tego, aby wyłącznie sobą wypełnił cały utwór, aby w tej komedio-operze mogło obejść się zupełnie bez przedstawicieli warstw wyższych.“ – Dr. Juliusz Kijas

Kritika měšťanstva

Dorota:

Pamiętam w mieście ową panią malowaną,
Cośmy to u niej byli z kasą tatarcaną
Mąż koło kuchni chodził, a ona w pokoju
Leżała na kanapie w tak cieniuchnym stroju,
Ze ją ledwie nie nago widzieć można było.
Dwóch młodych oficerów przy niej się kręciło,
Także jakiś kaninoik i patron nadęty,
Ten poprawiał pońcochy, ów ścisnął za pięty,
Azem pękała z śmiechu.

Kritika duchovního stavu

Dorota:

O ba, niech sobie tam ksiądz zdrowiuchno zartuje,
Pamiętam ja, jak do mnie kopercaki palił,
Kiedym wej chusty prała, mało mnie nie zwałił
W Wisłę, a zem go chciała kijonką psemiezyć,
Nie ze wsyćkiem to pono trzeba księdzu wiezyć.

Jazyk

- ◆ **Mazuření (Mazurzenie)**
  - vyslovování souhlásek c, s, z místo cz, sz, ź, dź
  - czepek- cepek; szkoła- skoła; życie- zycie
  - Miechodmuch – všechno vyslovuje správně (toto u něj však není známkou vzdělání)
  - Student Bardos – mluví spisovným jazykem
- ◆ Autor neodlišuje jazyk horalů od jazyka Krakovských– všichni mluví stejně

Jazyk

◆ Mazuření:

■ Stach:

Wiem, że młynarz najlepsza jest dusa na świecie
Ale jego zonecka!... Oj, ta żadną miarą
Nie pozwoli wej na to. Wszak wiesz, miły bracie,
Ze go tak osiodłała jak kobyłę starą
W ustawicznej nieborak żyje tarapacie.

Jazyk

- ◆ Čerpány náměty z lidového jazyka- árie ve hře jsou zpívány na známé lidové melodie:

ARIA PIERWSZA
Mospanie kawalerze,
Nie zeń się, prosę, ze mną,
Bo ja powiadam scerze,
Ze nie będę wzajemną.
Natura kochać kaze
I mnożyć swoje plemię,
Ja k' tobie mam odrazę,
Proszę, zaniechajze mie.

Politický význam

- ◆ Wystawiona po raz pierwszy 1 marca 1794 r. Jako apel do powstania, której tekst się nie zachował i znany jest z późniejszych opisów. – Mieczysław Klimowicz
- ◆ Hraná 3 dny, poté zakázána (Igelström)
- ◆ Napsáno na žádost vůdců odboje
- ◆ Politické narážky hlavně ve zpěvech:

Basia: *Každy pragnie wolności.*

Bardos: *Im srożej coś nas nęka, tem mężniej stać mu trzeba.*

Góral: *Trzeba nam się mężnie bronić, lub zwyczczać, lub umierać.*

Použitá literatura

- ◆ PELIKÁN, J.: *Nástín dějin polského divadla*; Univerzita J.E.Purkyně, ISBN: 80-210-0029-5, Brno, 1988,
- ◆ KOLEKTIV AUTORŮ ZA VEDENÍ OTAKARA BARTOŠE: *Slovník spisovatelů*; Odeon, Praha, 1974
- ◆ BRUCKNER, A.: *Literatura Polska (Początki-rozwoj-czasy ostatnie)*; nakładem księgarni Trzaski, Everta i Michalskiego, Warszawa
- ◆ BOGUSŁAWSKI, W. *Krakowiacy i Górale i Dzieje Teatru Narodowego*, wydawnictwo M.KOT, Kraków, 1949, Opracował dr. Juliusz Kijas
- ◆ Wojciech Boguslawski in memoriam; Marta Mielcarek: „Uwieńczeni laurami wielcy autorowie?” Jan Nepomucen Kamiński kontra Wojciech Bogusławski – „drugie życie” Krakowiaków i Górali, ISBN 978-83-921829-2-4